

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

- соматичні прояви – зміни на фізіологічному рівні (пришвидшене серцебиття та дихання, тремтіння, скутість рухів, підвищений тиск тощо);
- поведінкові прояви можуть бути найрізноманітнішими, в залежності від типу темпераменту та індивідуальних особливостей підлітка (від повної апатії до проявів агресії, демонстративної жорстокості).

Список використаних джерел:

1. Вереніч Н. Особливості тривожності сучасних підлітків. *Психолог*, 2004. № 23-24. С. 41-42.
2. Когут О. О. Психологія стресостійкості особистості : автореф. д-ра психол. наук : 19.00.07. Переяслав : Університет Г. Сковороди в Переяславі, 2021. 42 с.
3. Томчук С. М., Томчук М. І. Психологія тривоги, страху та агресії особистості в освітньому процесі: монографія. Вінниця : КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», 2018. 200 с.

Науковий керівник: Павленко В. П., старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Ольга Мікулінцева,

студентка Сумського державного університету

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Розкриття злочинів – це визначена законодавством і нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України комплексна діяльність оперативних підрозділів, досудового слідства, інших підрозділів органів внутрішніх справ [1]. Сучасна кримінологія максимально використовує досягнення психології. Таким чином, розвиток тактичних прийомів, заснованих на психологічному впливі, дає можливість

налагоджувати психологічні контакти і розкривати істини. Деякі поняття і терміни досі викликають суперечки серед науковців, більшість фахівців визнають високу ефективність використання психологічних методів і прийомів у слідчій діяльності

У кримінальному провадженні підлягають доказуванню: подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення); винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення; вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат; обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження; тощо [2].

Процес розслідування злочинів як форма професійної діяльності характеризується дуже сильною психологічною напругою, оскільки вимагає вирішення багатьох завдань і проходить в ситуації постійної конфронтації зі злочинним середовищем. Регулярне усвідомлення слідчим (суддями) обставин і наслідків протиправних дій, спілкування з правопорушниками, потерпілими, свідками злочинів може призвести до депресивних психічних станів. Крім того, серед психологічних особливостей процесуальної діяльності виділяють правове регулювання, наявність повноважень і часу. Професійні якості слідчого нейтралізують і пригнічують емоційно негативне ставлення до співрозмовника, адекватно усувають психічні стани, які можуть бути сильно збудженими. Процес розслідування злочинів як форма професійної діяльності характеризується дуже сильною психологічною напругою, оскільки вимагає вирішення багатьох завдань і проходить в ситуації постійної конфронтації зі злочинним середовищем. Коли слідчі (або судді) систематично з'ясовують обставини та наслідки протиправних дій, спілкуються з правопорушниками, потерпілими та свідками злочинів, це

може викликати депресію. Слідчим доводиться мати справу з цим у своїй щоденній роботі.

Процесуальним примусом слідчі завжди впливають на фігурантів кримінального провадження. Розумне використання таких засобів вимагає свідомого та добре усвідомленого вибору, але на практиці іноді можна спостерігати дві негативні тенденції з діаметрально протилежними наслідками. Слідчим доводиться мати справу у своїй щоденній роботі з найрізноманітнішою, розрізненою та «зашифрована» інформацією, яку подія залишає в навколишньому середовищі, і її необхідно досліджувати шляхом точного повторення.

Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається та закінчується внесенням відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Подавати до суду кримінальне провадження чи обвинувальний акт, клопотати про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, клопотати про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Безпосереднім зверненням до слідчого, прокурора чи іншої посадової особи, уповноваженої приймати, реєструвати показання та повідомлення про кримінальне правопорушення, створюється протокол для складання показань про вчинений злочин або усних свідчень про злочин.

М. І. Порубов стверджує, що має місце психологічний вплив на допитуваного. Воно полягає у створенні найбільш сприятливих умов для протікання психічних процесів, виявленні позитивних психічних якостей особистості та створенні умов, які дозволяють допитуваному отримати від нього правдиве показання. Розуміння, що застосування технічних засобів під час слідчих (розшукових) дій має основною метою зафіксувати певні фактичні дані, зробити їх загальнодоступними для сприйняття іншими особами (Pugh, 2019) або забезпечити технічну можливість проведення певних процесуальних дій (ідеться про слідчі (розшукові) дії в режимі відеоконференції), є узвичаєним. О. О. Закатов розглядає завдання слідчої

роботи. Він вважає завданням слідчого створення для особи, на яку спрямовано психологічний вплив, таких умов, які б підвели цю особу до самостійного рішення давати правдиві свідчення [3].

Взаємодія слідчого з іншими учасниками кримінального провадження ускладнюється формальним характером цього виду спілкування. Налаштування на комунікативний контакт визначається психічним станом контактуючого, взаємною психічною координацією. Воно може ускладнюватися негативним ставленням особи до представників судової влади: озлобленістю, агресивністю, скритністю, недовірою. В окремій позиції слідчого також може домінувати зарозумілість, зарозумілість тощо, пов'язані з негативним ставленням (дуже негативне ставлення до особи підозрюваного). Допустимими критеріями психологічного впливу є можливість або неможливість свободи вибору позиції у спілкуванні, мовленні, поведінці та поведінці, якщо законом прямо не передбачені конкретні обмеження щодо статі.

На думку В. О. Коновалової, сутність психологічного впливу визначається низкою прийомів, спрямованих на діагностику душевного стану свідків, обвинувачених і підозрюваних і вибір найбільш ефективних прийомів проведення слідчої роботи. Толерантність до психологічної упередженості означає, що ні в якому разі не можна принижувати гідність людини або спотворювати її погляд на досягнення об'єктивної істини. Тому вплив має бути моральним. Моральність психологічного впливу як його невід'ємна частина – це, перш за все, психологічний вплив. Це засіб отримання вирішальної інформації, яка перетворюється на тактичні прийоми.

Можливості використання психологічного інсайту для розкриття злочинів практично невичерпні. Розуміючи деталі механізмів психічних процесів і психічний стан людини, слідчі можуть мінімізувати конфліктність процесів спілкування з різними фігурантами кримінальних справ. Якісна комплексна психологічна підготовка працівників правоохоронних органів не тільки краще змінює упереджене ставлення суспільства до правоохоронців, а

й суттєво впливає на підвищення ефективності боротьби зі злочинністю. Значний психологічний вплив мають результати застосування технічних засобів і при проведенні інших слідчих (розшукових) дій. Наприклад, ознайомлення особи під час допиту із звукозаписом показань співучасників, свідків, потерпілих, пред'явлення матеріалів фотофіксації з місця події можуть вплинути на психологію особи, що приховує правду, і спонукати її до надання правдивих показань [4].

Отже, застосування технічних засобів та їх наслідки при розслідуванні кримінальних правопорушень розкриває характер психологічного впливу як невід'ємної частини процесу розслідування кримінальної справи, спрямованої на отримання достовірної інформації від учасників кримінального провадження. психологічного впливу учасників процесу, що може бути широко використано суб'єктами слідства в системах тактичних прийомів збирання, дослідження та оцінки доказів. Психологічні наслідки використання технічних засобів мають прямий характер і можуть вплинути на тих, хто робить неправдиві заяви або приховує свою причетність до злочину, можуть вплинути на особу, яка визнає себе винною під впливом впливати на тих, хто заперечує свою провину, або робить неправдиві заяви.

Список використаних джерел:

1. Положення про основи організації розкриття органами внутрішніх справ України злочинів загальнокримінальної спрямованості: затв. наказом МВС України від 30.04.2004 р. № 458 (утратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0814-04> (дата звернення: 17.04.2023)

2. Кримінальний процесуальний кодекс. Ст. 91 КПКУ від 13.04.2012 № 4651-VI.

3. Шепитько В. Ю. Допустимость психологического воздействия в следственной деятельности и средства криминалистической тактики. Воронежские криминалистические чтения: сб. науч. тр. Воронеж, 2010. Вып. 12. 370 с.

4. Сокиран Ф. М. Застосування технічних засобів під час слідчих (розшукових) дій як елемент психологічного впливу. *Криміналістичний вісник*. 2020. № 2 (34). С. 66–74.

Науковий керівник: Теслик Н. М., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Ганна Улунова,

д-р. психол. наук, доцент

доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій

Сумського державного університету

Наталія Теслик,

канд. психол. наук

ст. викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій

Сумського державного університету

Анна Сокрута,

студентка Сумського державного університету

МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА МОДОЮ: ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТАТУЮВАННЯ

Татуювання сьогодні є доволі поширеним явищем у світі, що викликає інтерес у різних наукових колах, що визначає актуальність нашої роботи. Все частіше ми стикаємося із думками, що тату не є виключно маргінальним явищем, а стає доволі популярним у різних групах людей не залежно від їх соціального статусу. Не дивлячись на низку наукових праць із цієї теми питання про психологічні властивості татуювання та його вплив на особливості особистості залишаються досить малодослідженими та відкритими.

Метою нашої роботи є опис розуміння татуювання в різних контекстах. Ми ставимо собі **завдання** проаналізувати поширеність татуювання, місце та вплив на особистість на індивідуальному та соціальному рівнях, властивості